



VÄLTÄ VÄÄRINKÄSITYKSIÄ – KÄYTÄ TULKKIA

Tulkin käytön lyhyt oppimäärä

Vastaanottava Pohjois-Savo -hanke

2011





OPPAASTA

Vältä väärinkäsityksiä – käytä tulkkiä -opasvihkonen on tuotettu Euroopan Unionin sosiaalirahaston rahoittamassa Vastaanottava Pohjois-Savo -hankkeessa keväällä 2010. Opas on tehty tukemaan hankkeen järjestämää ”Tulkin käytön pelisäännöt ja periaatteet” -koulutusta, jonka avulla on koulutettu Vastaanottava Pohjois-Savo -hankkeen hankekuntien työntekijöitä tulkin käyttöön liittyen.

Tarve tulkin käytön koulutukselle ja oppaalle on noussut esiin maahanmuuttajakenttätöyössä. Maahanmuuttajien lukumäärä Suomessa kasvaa tasaisesti. Samalla kulttuurien kirjo moninaistuu ja Suomessa puhuttujen kielten määrä lisääntyy. Suomessa asuu nykyään noin 155 000 ulkomaan kansalaista ja ulkomaisia kieliä (äidinkielenä muu kuin suomi, ruotsi tai saame) puhuvia henkilöitä asuu maassamme noin 207 000. Yhteensä Suomessa puhutaan noin 120 eri kieltä, joista 75 kielellä on vähintään 100 äidinkielistä puhujaa.

Tulkkaukseen liittyvät asiat nousevat vahvasti pinnalle siinä vaiheessa, kun maahanmuuttajien kannalta keskeisissä asiakaspalvelu- ja viranomaistilanteissa ei löydetä yhteistä kieltä asiakkaiden ja viranomaisten välillä. Näissä tilanteissa on erittäin tärkeää, että asioinnissa käytetään apuna ammattitulkkiä.

Tulkkaukseen ja tulkin käyttöön sekä rooliin liittyvät asiat voivat olla monelle viranomaiselle vielä tuntemattomia asioita, koska tarvetta palveluiden käytölle ei välttämättä aiemmin ole ollut. Tarve saada tietoa yleisistä tulkkaukseen liittyvistä asioista ja tulkin kanssa toimimisesta onkin ollut selkeä. ”Tulkin käytön pelisäännöt ja periaatteet” -koulutus sekä tämä opas ovat pyrkineet vastaamaan juuri näihin tarpeisiin.

Opas on koottu Vastaanottava Pohjois-Savo -hankkeen työntekijöiden omien tietojen ja kokemusten sekä Lähteitä ja lisätietoja -kohdassa mainittujen tietojen pohjalta.

Opas on päivitetty vuonna 2011 Lain kotoutumisen edistämisestä tultua voimaan 1.9.2011.

Vastaanottava Pohjois-Savo -hanke

Puistokatu 20
70110 KUOPIO
Puh. 044 718 1659





TULKKAUS JA TULKKI

Tulkki on kielen ja viestinnän ammattilainen, joka mahdollistaa kommunikaation kahden tai useamman sellaisen tahon välillä, joilta puuttuu yhteinen kieli.

Asioimistulkkaus on viranomaisen tai yksityisen tahon ja tämän vieraskielisen asiakkaan välisen keskustelun tulkkausta. Asioimistilanteet voivat olla mitä tahansa ihmisen elämään kuuluvia tilanteita, kuten käynnit erilaisissa virastoissa, lääkärissä, vanhempainilloissa tai kuulusteluissa. Asioimistulkiksi kutsutaan henkilöä, joka toimii tulkkina asioimistulkkaustilanteessa.

Tulkkaus tapahtuu useimmiten **konsekutiivi- eli peräkkäistulkkauksena**, jolloin tulkki tulkaa muistinsa tai muistiinpanojensa pohjalta puhujan puheen sisällön tämän puheenvuoron jälkeen. Tulkkaus voi tapahtua myös **simultaani- eli samanaikaistulkkauksena**, jolloin tulkki tulkaa henkilön puhetta samanaikaisesti.

Tulkkaus voi tapahtua joko lähitulkkauksena, jolloin tulkki on henkilökohtaisesti paikan päällä esimerkiksi työvoimatoimistossa tai etätulkkauksena esim. puhelimen tai videoneuvottelulaitteiden kautta niin, että tulkki on fyysisesti eri tilassa kuin muut tulkkauksen osapuolet. Etätulkkaus on kätevä tulkkaustapa esimerkiksi kiireellisten tai lyhyiden asioiden hoitamisessa. Sen avulla voidaan myös säästää tulkkauskustannuksissa, koska tulkille ei aiheudu matkakustannuksia.

Tulkin ammattinimike ei ole Suomessa suojattu, joten tilaajan tulee varmistaa tulkin ammattitaito tulkkia tilatessaan. Tulkkina ei asioimistulkkaustilanteessa lähtökohtaisesti tule käyttää asiakkaan sukulaisia, ystäviä tai lapsia. Asiakkaan voi olla vaikea keskustella henkilökohtaisista asioistaan rehellisesti, jos tulkkina toimiva henkilö on hänelle liian tuttu. Tulkkina toimiva lapsi taas voi saada tietoonsa asioita, jotka eivät normaalioloissa kuulu lapsen tiedettäväksi. Lapsen käyttö tulkkina voi myös vääristää perheen sisäisiä valtasuhteita.

Ammattitaitoiset ja koulutetut tulkit tuntevat työn vaatimukset, ymmärtävät oman roolinsa tulkkina ja noudattavat tulkin ammattietiikkaa, johon kuuluu esimerkiksi se, ettei tulkki käytä hyväkseen mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta, ei ota toimeksiantoa, jonka hoitamiseen hän on jäävi tai hänellä ei ole riittävää pätevyyttä, ja valmistautuu tehtäväänsä ajoissa ja huolellisesti.

Tulkkeja koulutetaan Suomessa mm. yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa sekä aikuiskoulutuskeskuksissa. Tampereen aikuiskoulutuskeskus TAKK järjestää esimerkiksi Suomessa asioimistulkin ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta. Syksyllä 2011 Turun ja Helsingin Diakin toimipaikoissa aloitettiin ensimmäinen



ammattikorkeakoulutasoinen puhuttujen kielten tulkkauksen koulutusohjelma, jossa koulutetaan tulkkeja Suomen vähemmistökielille.

Tulkin tehtävä tulkaustilanteessa on viestin välittäminen. Hän ei ole asiakkaan tukihenkilö tai asiamies, vaan toimii tulkaustilanteessa puolueettomana ja neutraalina viestinnän välikappaleena. Tulkki voi toimia kuitenkin myös eräänlaisena kulttuuritulkkina, eli hän voi tuoda esiin kulttuuriin liittyviä seikkoja epäselvyyksien ehkäisemiseksi.

Lisätietoja tulkin ammattietiikasta löydät Kääntäjien ja tulkkien liiton sivuilta Asioimistulkin ammattisäännöstöstä:

<http://www.sktl.fi/@Bin/33669/asioimistulkin+ammattisäännöstö.pdf>

MILLOIN TULKKI KANNATTAA TILATA – MUUTAMIA NYRKKISÄÄNTÖJÄ

Tulkkia tarvitaan silloin, kun henkilöillä ei ole yhteistä kieltä. Yleisenä ohjeena on, että tulkki kannattaa tilata paikalle aina, jos asiakkaan kielitaidosta ei ole varmuutta, eikä tiedetä, kykeneekö hän selviytymään asioidensa hoitamisesta suomeksi tai ruotsiksi. Kun kysymyksessä ovat asiakkaan oikeudet, taloudelliset edut tai lainmukaiset velvollisuudet, on tulkkauksen järjestäminen erityisen tärkeää.

Tulkki voidaan tilata paikalle myös helpottamaan viranomaisen työtä, vaikka asiakas ei katsoisikaan tulkausta tarpeelliseksi.

Tulkin käytöstä syntyy useita etuja:

- Asiakas kykenee tulkin avulla huolehtimaan täysivaltaisesti velvollisuuksiinsa ja oikeuksistaan yhteiskunnassa.
- Viranomaisella on tulkin avulla mahdollisuus päätyä oikeudenmukaisiin ratkaisuihin silloinkin, kun hän ei ymmärrä asiakkaan kieltä tai tunne riittävästi hänen kulttuuristaansa.
- Tulkin käyttö mahdollistaa sen, että molemmat osapuolet voivat keskittyä hoidettavaan asiaan ilman, että heidän tarvitsee huolehtia kielestä ja sen aiheuttamista ongelmista.
- Ennen kaikkea, tulkin käyttö voi vähentää puutteellisesta kielitaidosta syntyviä väärinkäsityksiä ja säästää näin sekä aikaa että rahaa!



Tulkkauksen tarvetta voidaan vähentää kääntämällä tiedotteita ja esitteitä eri kielille. Myös kielitaitoinen henkilökunta vähentää tulkkauksen tarvetta.

MITÄ LAKI SANOO TULKKIPALVELUISTA?

Tulkkipalveluista ja niihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään eri laeissa, joissa määritellään mm. kenelle ja milloin tulkkipalveluita tulee järjestää. Tulkkitsemisestä säädetään mm. ulkomaalaislaissa (2004/301), laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812), laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) sekä laissa kotoutumisen edistämisestä (2010/1386). Viranomaisen velvollisuudesta huolehtia tulkkitsemisestä ja kääntämisestä säädetään myös hallintolaissa (2003/434) ja hallintolainkäyttölaissa (1996/586).

Laissa kotoutumisen edistämisestä (5 §) säädetään, että viranomaisen on huolehdittava asian tulkkitsemisestä tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi laissa tarkoitettussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Mahdollisuuksien mukaan viranomaisen huolehtii tulkkitsemisestä ja kääntämisestä myös muissa asioissa, jotka koskevat maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia. Asia voidaan tulkita tai kääntää kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan katsoa ymmärtävän riittävästi asian laatuun nähden.

Myös hallintolain (26 §) mukaan viranomaisen on huolehdittava tulkkitsemisestä ja kääntämisestä, jos romani- tai viittomakieltä tai muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä.

Lisätietoa näistä ja muista tulkkaukseen ja tulkinkäyttöön liittyvistä laeista saat tämän oppaan Liitteestä 1 *Maahanmuuttajat, kunta ja lainsäädäntö* sekä Valtion säädöstietopankki Finlexistä (www.finlex.fi), josta löydät sähköiset versiot ajantasaisista laeista ja säädöksistä.

KUKA MAKSAA TULKIN?

Tulkkauksesta aiheutuvat kulut hoitaa pääasiassa tulkin tilaaja, eli viranomaisen tai asiakas, itse.



Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden tulkkaus- ja käännöskustannusten korvaamisesta kunnille on säädetty Laissa kotoutumisen edistämisestä (2010/1386). Lain (48 §) mukaan kunnalle korvataan pakolaisille ja turvapaikanhakijoille järjestettyjen tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannukset. Edellytyksenä korvausten maksamiselle on, että kunta on laatinut laissa mainitun kunnan kotouttamisohjelman sekä tehnyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa sopimuksen pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kunnan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä (44 §).

Lain kotoutumisen edistämisestä mukaan (53 §) kunnalle korvataan myös kustannukset, jotka aiheutuvat ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävistä tulkkaus- ja käännöspalveluista.

Katso tarkemmat tiedot oppaan Liitteestä 1 *Maahanmuuttajat, kunta ja lainsäädäntö* → Laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386): 44 §, 48 §, 53 § ja 54 §.

MISTÄ TULKIN VOI TILATA?

Tulkkeja voi tilata Suomessa useasta eri paikasta. Suomessa toimii 9 tulkkeskusta, joista seitsemän on kunnallisia tulkkeskuksia. Tulkkeskukset tarjoavat tulkkaus- ja käännöspalveluja ympäri Suomen n. 175 kielellä ja tarjonta vaihtelee keskuksittain 20 - 80 tulkattuun kieleen. Tulkkeskusten yhteystiedot löydät oppaan liitteenä olevasta tulkkeskusten listasta (Liite 2).

Suomessa toimii myös suuri määrä erilaisia käännös- ja tulkkaustoimistoja, joita löytyy googlaamalla Internetistä.

Kääntäjien ammattijärjestö KAJ pitää yllä omaa kääntäjä- ja tulkkierekisteriään, jota voi selata KAJ:n verkkosivuilla: <http://www.kaj.fi/kaantajaporssi>.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton sivuilta voi myös hakea tulkkien ja kääntäjien yhteystietoja: <http://109.234.240.30/sktil/jaostot.htm>.

Kuopion kauppakamari pitää yllä Pohjois-Savon alueella toimivien kääntäjien ja tulkkien listaa: http://www.kuopiochamber.fi/Kielenkaantajat_ja_tulkit.

Tulkkeja voi tiedustella myös paikallisesta työ- ja elinkeinotoimistosta sekä pakolaisten vastaanottoyksiköistä.



PALJONKO TULKKAUS MAKSAA?

Tulkeille ei ole olemassa virallisia palkkataulukkoja, vaan jokainen tulkki tai tulkkaustoimisto määrittelee itse omat palkkionsa. Joillakin kaupungeilla ja kunnilla voi kuitenkin olla tulkkien kanssa yhteistyösopimuksia, joissa on sovittu myös hinnoista.

Kääntäjien ja tulkkien liiton vuonna 2006 tekemän palkkioselvityksen mukaan yleisin asioimistulkkauksen tuntiveloitus vuonna 2006 vaihteli 41 - 50 euron välillä. Vaativista tulkkauksista (esim. oikeustulkkaus, kriisitilanteet) ja harvinaisemmista kielistä veloitetaan usein enemmän. Lauantai-, ilta- ja pyhäkorotukset sekä kiireellisyyssisät ovat myös mahdollisia. Lisäksi tulkit voivat laskuttaa matkajasta, ajokilometreistä, päivärahoista ja majoituksesta.

Useimmat valtakunnalliset tulkkeskukset (esim. Vantaa, Jyväskylä ja Tampere) ilmoittavat kotisivuillaan tulkkaus- ja käännöspalveluidensa hinnat. Sivuilta voi katsoa esimerkkiä siitä, mitä tulkkauksista veloitetaan. Kannattaa myös muistaa, että etätulkkaus tulee usein edullisemmaksi kuin tulkin tilaaminen paikan päälle.

Löydät tulkkeskusten kotisivujen osoitteet oppaan liitteenä olevasta tulkkeskusten listasta (Liite 2).

ENNEN KUIN TILAA TULKIN, KÄY LÄPI SEURAAVAT ASIAT

- Onko tulkin tilaaminen välttämätöntä vai osaako asiakas niin hyvin suomea, että asiat voidaan selvittää ilman tulkkia.
- Onko tulkkaus mahdollista hoitaa puhelintulkkauksena vai tarvitsetko tulkin paikan päälle.

TULKIN TILAAMINEN

Ilmoita tulkille ja/tai tulkinvälittäjälle:

- kieli
- tulkkauspäivä, alkamis- ja päättymisaika, varaa noin kaksinkertainen aika yksikieliseen keskusteluun verrattuna
- tulkkauspaikka ja osoite
- laskutusosoite



- tulkkia käyttävän viranomaisen nimi
- tulkkauksen aihe (toimita tarvittaessa materiaalia, jotta tulkki voi valmistautua etukäteen tulkkaukseen)
- tarvitaanko tulkiksi mies/nainen
- varaajan nimi, puhelinnumero
- tulkattavan asiakkaan nimi

Tilaa tulkki tulkkivälityksestä ajoissa. Mikäli asiakkaalle varattu aika peruuntuu tai muuttuu, ota heti yhteys tulkkivälitykseen. Peruuttamaton tulkkaus laskutetaan aina.

Ilmoita asiakkaalle:

- tulkki tulee paikalle haastatteluun/tilanteeseen
- pyydä asiakasta tulemaan n. 10 minuuttia aikaisemmin ilmoitettuun paikkaan ja ilmoita että tulkkaus alkaa klo XX.00 ja päättyy noin XX.00

KUN KÄYTÄT TULKKIA

Puhu asiakkaallesi suoraan, aivan kuten tekisit ilman tulkkia ja pidä puhuessasi taukoja, jotta tulkki ehtii tulkata sanomasi. Vältä ammattislangia ja murteita.

Tulkki tulkkaa **kaiken** viranomaisen ja asiakkaan välisen keskustelun, ei lisää mitään tai jätä mitään pois.

Tulkki ei osallistu keskusteluun vaan tekee osapuolten välisen keskustelun mahdolliseksi. Hän ei esiinny puolestapuhujana tai ylimääräisenä virkamiehenä, vaan on täysin **puolueeton** ja ehdottomasti **vaitiolovelvollinen**.

Älä pyydä tulkkia suorittamaan hänen toimenkuvaansa kuulumattomia tehtäviä, kuten lomakkeiden täyttö, asiakkaan kanssa.

Tulkki voi tehdä omia tulkkausta helpottavia muistiinpanoja, jotka hän hävittää tulkkauksen jälkeen.

Jos tulkki on tulkkaamassa useamman tunnin, pidä kerran tunnissa noin 5 -10 minuutin tauko.



Pidä kiinni sovitusta aikataulusta. Tulkki ei voi myöhästyä seuraavasta tulkkauksesta viivästysten vuoksi.

Käytä tulkkina ammattitulkkia, ei asiakkaan sukulaista, ystävää **eikä koskaan lasta!**





Lähteitä ja lisätietoa:

Asioimistulkkauksen ammattisäännöstö ja asioimistulkkausohjeet, Kääntäjien ja tulkkien liitto: <http://www.sktl.fi/@Bin/33669/asioimistulkin+ammattisäännöstö.pdf>

Kunnallisten tulkikeskusten laatukäsikirja. 2006. Työministeriö, Maahanmuutto- ja työlupa-asiat tiimi.

Maahanmuuton vuosikatsaus 2009. Sisäasiainministeriö, Maahanmuutto-osasto.

Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden kielipalvelujen järjestäminen ja kustannusten korvaaminen. Työministeriön ohje. 17.1.2005.

Satakieli –tietoa tulkin käyttämisestä. 2007. KOODI – Maahanmuuttajatyön koordinaatioprojekti. Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Joensuun yliopistopaino.

Tulkin välityksellä. Tietoa viranomaisille asioimistulkkauksesta. Työministeriön esitteitä 2004. www.mol.fi/migration

Yhteispalvelun laajentamishanke. Valtakunnallisen etätulkkauspalvelun perustamista ja ylläpitoa selvittävän työryhmän loppuraportti. 29.9.2009. Valtiovarainministeriö.

MAAHANMUUTTAJAT, KUNTA JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Suomen perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. On kuitenkin erityisin säädöksin haluttu tarkentaa maahanmuuttajien asemaa, oikeuksia ja velvollisuuksia suhteessa esim. julkisiin palveluihin. Tässä koosteessa on käsitelty maahanmuuttajien kannalta keskeistä lainsäädäntöä tarkastellen erityisesti kunnan palveluja ja tehtäviä. Vuonna 2001 Laina on tehnyt laajan selvityksen Maahanmuuttajien oikeudellisesta asemasta Työministeriön toimeksiannosta, mutta tässä tietoja on päivitetty ja kerätty kuntapalvelujen näkökulmasta. Sektorikohtaiseen lainsäädäntöön sisältyy säädöksiä maahanmuuttajien oikeuksista palveluihin, mutta tässä niistä on tarkasteltu ainoastaan maahanmuuttajien oikeuksia tulkkaukseen.

SUOMEN PERUSTUSLAKI 1999/731

5§ Suomen kansalaisuus saadaan syntymän tai vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Kansalaisuus voidaan myöntää laissa säädetyin edellytyksin myös ilmoituksen tai hakemuksen perusteella.

6§: Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

11§ Jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

14§ Äänioikeus. Jokaisella Suomen kansalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksessä. Jokaisella Suomen kansalaisella ja maassa vakinaisesti asuvalla ulkomaalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus äänestää kunnallisvaaleissa ja kunnallisessa kansanäänestyksessä sen mukaan kuin lailla säädetään.

17§ Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan

HALLINTOLAKI 2003/434:

6§ Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

7§ Asiointi ja asioiden käsittely on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

8§ Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.



9§ Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Asiakkaan oikeudesta käyttää omaa kieltään asioidessaan on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai mitä johtuu Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista.

26 § Tulkitseminen ja kääntäminen: Viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos

1) romani- tai viittomakieltä tai muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä

2) asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi.

Asian selvittämiseksi tai asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi viranomainen voi huolehtia tulkitsemisestä ja kääntämisestä muussakin kuin 1 momentin tilanteessa.

HALLINTOLAINKÄYTTÖLAKI 1996/586

77§ Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisestä ja kääntämisestä, jos henkilö ei osaa viranomaisessa kielilain mukaan käytettävää kieltä taikka aisti- tai puhevian vuoksi ei voi tulla ymmärretyksi.

1. asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa sitä käsitelleen viranomaisen on tullut huolehtia tulkitsemisestä tai kääntämisestä hallintolain 26§1 mom. tai muun säännöksen nojalla;

2. lainkäyttöasiaa käsittelevä viranomainen toimii ensi asteena asiassa, joka on tullut vireille viranomaisen aloitteesta; tai

3. henkilöä kuullaan suullisesti.

Erityisistä syistä viranomainen voi huolehtia tulkkauksesta ja kääntämisestä muissakin kuin 1 mom. tarkoitetuissa tapauksissa. Erityistä huomioita on kiinnitettävä tulkin valintaan.

ULKOMAALAISLAKI 2004/301

2§ Ulkomaalaisen maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan tätä lakia.

3§ 1 Ulkomaalaisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen

10§ Tulkin ja kääntäjän käyttö. Tämän lain mukaisen hallinto- ja muutoksenhakuasian käsittelyssä on oikeus käyttää tulkkia. Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemista 203§ mukaisesti. Ulkomaalainen voi hallintoasioissa tai muutoksenhakuasiassa käyttää tulkkia tai kääntäjää tämän lisäksi omalla kustannuksella.

Viranomaisen hankkimana tulkkina tai kääntäjänä ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua tai että asianomaisen turvallisuus saattaa vaarantua.

4 luku – oleskelulupien perusteet

33 § Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteisesti (B) tai jatkuvaluonteisesti maassa oleskelua varten (A-lupa). Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi (P).

45 § Tilapäisen oleskeluluvan myöntämisen perusteita ulkomailla olevalle henkilölle: tilapäistä työntekoa varten, tilapäistä elinkeinon harjoittamista varten, opiskelua varten, jos on muu erityinen syy luvan myöntämiselle (52§ ihmiskaupan uhri)

47 - 52 § Jatkuvan oleskeluluvan myöntämisen perusteita ulkomailla olevalle henkilölle:

suomalainen syntyperä, jatkuvaluonteista työtä varten, jatkuvaluonteista elinkeinonharjoittamista varten, paluumuuttaja entisen Neuvostoliiton alueelta, Suomen kansalaisen perheenjäsen,. Kun ulkoma-



laiselle on myönnetty jatkuva tai pysyvä oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään myös oleskelulupa

58 § ja 159 § Unionin kansalainen saa oleskella Suomessa rekisteröimättä enintään 3 kk, minkä jälkeen hänen tulee rekisteröityä -> tarkastelu täyttykö oleskeluoikeuden kriteerit

5 luku Työnteko: työntekijän oleskelulupa, työhallinto ja työnantajan velvollisuudet

6 luku Kansainvälinen suojelu: turvapaikka, pakolaiset

203 § Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos ulkomaalainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa takia voi tulla ymmärretyksi:

- 1) turvapaikkamenettelyssä käsiteltävissä asioissa,
- 2) käännättämistä tai maasta karkottamista koskevassa asiassa ja
- 3) asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta.

Viranomaisen voi asian selvittämiseksi tai asianomaisen oikeuksien turvaamiseksi huolehtia tulkitsemisesta tai kääntämisestä muussakin kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Asianomaisella on oikeus saada häntä koskevasta päätöksestä tieto äidinkielellään tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän. Tieto päätöksestä annetaan tulkitsemalla tai kääntämällä.

LAKI KOTOUTUMISEN EDISTÄMISESTÄ 2010 / 1386

1 LUKU: Yleiset säädökset

1 § Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

2 § Soveltamisala: Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

Tämän lain 5 luvun säännöksiä kuntaan osoittamisesta ja 6 luvun 45–49 §:n säännöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan henkilöön:

- 1) joka saa ulkomaalaislaissa tarkoitettua kansainvälistä suojelua;
- 2) jolle on hänen haettuaan kansainvälistä suojelua myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain 51, 52 tai 89 §:n perusteella;
- 3) joka on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella; ja
- 4) jolle on myönnetty jatkuva oleskelulupa ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin tai 54 §:n 5 momentin perusteella.

Tämän lain 5 luvun ja 6 luvun 45–49 §:n säännöksiä sovelletaan lisäksi 2 momentissa tarkoitettun henkilön perheenjäseneneen tai muuhun omaiseen, jos tällä on ollut perheside 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön ennen tämän Suomeen tuloa.

3 § Määritelmät: Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *kotoutumisella* maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen;
- 2) *kotouttamisella* kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla;

3) *maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti;

4) *sosiaalisella vahvistamisella* maahanmuuttajalle suunnattuja toimenpiteitä hänen elämäntaitojensa parantamiseksi ja syrjäytymisensä ehkäisemiseksi;

5) *monialaisella yhteistyöllä* eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen yhteistyötä;

6) *erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla* maahanmuuttajaa, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamistoimenpiteitä erityisesti sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella.

4 § Lain soveltaminen lapseen: Sovellettaessa tätä lakia alle 18-vuotiaaseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen etuun ja hänen kehitykseensä. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, mitä siitä lastensuojelulain (517/2007) 4 §:ssä säädetään.

Tässä laissa säädettyjä toimenpiteitä ja palveluja toteutettaessa on selvittävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Kaksioista vuotaa täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti häntä itseään koskevassa asiassa. Lapsen mielipiteen selvittämisen ja kuulemisen tulee tapahtua hänen ymmärtämällään kielellä.

Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä vain, jos selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos se on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

5 § Tulkitseminen ja kääntäminen: Viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi tässä laissa tarkoitettussa asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

2 LUKU: Maahanmuuttajan kotoutumista edistävät toimenpiteet

6 § Kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestäminen: Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

7 § Perustieto suomalaisesta yhteiskunnasta: Maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi maahanmuuttajalle annetaan tietoa palvelujärjestelmästä ja tämän luvun mukaisista kotoutumista edistävästä toimenpiteistä.

Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä.

Kukin tätä lakia soveltava viranomaisen vastaa osaltaan perustietoaineiston sisällön tuottamisesta ja ajan tasalla pitämisestä. Sisäasiainministeriö vastaa perustietoaineiston yhteensovittamisesta, kääntämisestä ja jakelusta.

8 § Ohjaus ja neuvonta: Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä.

9 § Alkukartoitus: Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa



maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat.

Alkukartoituksesta ja sen järjestämisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 § Alkukartoituksen järjestäminen: Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapaikasta annetussa laissa (1295/2002) säädetyllä tavalla. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioidessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

11 § Kotoutumissuunnitelma: Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

12 § Oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja kotoutumissuunnitelman kesto: Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapaikasta annetussa laissa säädetyllä tavalla tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi.

Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kuitenkin kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua aikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä. Jos kotoutumissuunnitelmaa ei ole tilapäisesti voitu toteuttaa vamman, sairauden, äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan vuoksi tai muusta näihin verrattavasta syystä, kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa enimmäisaikaa voidaan pidentää vastaavasti.

13 § Kotoutumissuunnitelman laatiminen: Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työ- ja elinkeinotoimisto ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään.

Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus.



Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovittava yhteen. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

14 § Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät: Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista.

Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin.

Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

15 § Alaikäisen kotoutumissuunnitelma: Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllistä olosuhteista johtuva tarve. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa ja sitä laadittaessa on selvítettävä alaikäisen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon siten kuin 4 §:ssä säädetään. Suunnitelma sovittetaan yhteen perheen kotoutumissuunnitelman ja alaikäiselle laadittavien muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhdessä lapsen tai nuoren ja hänen huoltajansa tai edustajansa kanssa. Huoltaja tai edustaja käyttää alaikäisen puhevaltaa siten kuin hallintolaissa tarkemmin säädetään.

16 § Perheen kotoutumissuunnitelma: Kunta laatii perheen kotoutumissuunnitelman, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää.

Suunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin.

Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan monialaisena yhteistyönä ja sovittetaan yhteen yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien ja perheenjäsenille laadittujen muiden asiaan liittyvien suunnitelmien kanssa.

17 § Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet: Kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston, joka laatii maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, on selvítettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti siten, että hän ne ymmärtää.

Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle tämän kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäviksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti kotoutumissuunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmasa soveltuihin toimenpiteisiin ja palveluihin.

Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään tai alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään.

18 § Kotoutumissuunnitelman seuranta ja tarkistaminen: Kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on tarkistettava kotoutumissuunnitelma julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä.

20 § Kotoutumiskoulutus: Kotoutumiskoulutuksena oppivelvollisuuden ylittäneelle maahanmuuttajalle järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta ja tarvittaessa luku- ja kirjoitustaidon opetusta sekä

muuta opetusta, joka edistää työelämään ja jatkokoulutukseen pääsyä sekä yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja elämänhallintaan liittyviä valmiuksia. Kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä myös aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tutkinnon tunnustamista sekä ammatillista suunnittelua ja uraohjausta.

Suomen tai ruotsin kielen opetusta annetaan Opetushallituksen aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta annetaan Opetushallituksen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa suomen tai ruotsin kielessä toimivan peruskielitaidon.

21 § Kotoutumiskoulutuksen järjestäminen ja maahanmuuttajan ohjaaminen koulutukseen: Kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimapolitiisena aikuiskoulutuksena siten kuin julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetään. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa työvoimapolitiisena aikuiskoulutuksena toteutettavan kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä toimialueellaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa maahanmuuttajan työvoimapolitiisena aikuiskoulutuksena toteutettavaan kotoutumiskoulutukseen tai hakeutumaan omaehtoiseen opiskeluun.

Kunta voi sekä järjestää kotoutumiskoulutusta että ohjata maahanmuuttajan hakeutumaan joko järjestäänsä kotoutumiskoulutukseen tai muun toimijan järjestämään omaehtoiseen opiskeluun.

26 § Muut kotoutumista tukevat ja edistävät toimenpiteet ja palvelut: Sen lisäksi mitä edellä säädetään, kotoutumista edistävinä ja tukevinä toimenpiteinä ja palveluina voidaan järjestää esimerkiksi:

- 1) maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja;
- 2) alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen ja oleskeluluvan saaneen lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteitä ja palveluja;
- 3) erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palveluja ja tukitoimia;
- 4) muita toimenpiteitä ja palveluja, jotka kannustavat maahanmuuttajaa omatoimisesti hankkimaan yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Kotoutumisen edistäminen paikallistasolla

3. LUKU: Kotoutumisen edistäminen paikallistasolla

29 § Kotoutumisen edistämisen yleiset tavoitteet paikallistasolla: Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen.

Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa.

30 § Kunnan tehtävät: Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla.

Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

31 § Monialainen yhteistyö paikallistasolla: Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt.

Kunta tai useampi kunta yhdessä voi asettaa yhteistyössä paikallisten työmarkkina-, yrittäjä- ja kansalaisjärjestöjen kanssa kotouttamisen suunnittelun ja toimeenpanon kehittämistä sekä etnisten suhteiden edistämistä varten paikallistason neuvottelukunnan.

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta. Ne voivat lisäksi laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä alueellaan.

32 § Kunnan kotouttamisohjelma: Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

33 § Kunnan kotouttamisohjelman sisältö: Kunnan kotouttamisohjelma voi sisältää:

- 1) selvityksen siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan;
- 2) suunnitelman siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelman erityisesti kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä;
- 3) tiedon kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaavasta kunnan viranomaisesta sekä eri toimenpiteistä vastaavista tahoista;
- 4) suunnitelman lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;
- 5) suunnitelman työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä;
- 6) monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä;
- 7) suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä;
- 8) suunnitelman kunnan kotouttamisohjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä.

Kunnan kotouttamisohjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot.

34 § Valtion kotouttamisohjelma: Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämistä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Sisäasiainministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalaansa toiminnan ja talouden suunnittelua.

Valtion kotouttamisohjelman toteuttaminen rahoitetaan valtion talousarvion rajoissa.

35 § Sisäasiainministeriön tehtävät: Sisäasiainministeriö vastaa:

- 1) kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta;
- 3) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valtakunnallisesta arvioinnista ja seurannasta.

Sisäasiainministeriö ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

37 § Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta;
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämässä;
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämässä;

- 4) julkisesta työvoimapaalvelusta annetun lain mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta;
- 5) 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano;
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta;
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen;
- 8) muut sille tässä laissa erikseen säädetty tehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa sisäasiainministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa.

38 § Aluehallintoviraston tehtävät: Aluehallintovirasto vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa maahanmuuttajien kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita aluehallintoviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Aluehallintoviraston on tehtävä sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

39 § Alueellinen maahanmuuttoasiain toimikunta: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi asettaa alueellisen maahanmuuttoasiain toimikunnan. Toimikunnan tehtävänä on maahanmuuttajien kotouttamisen kehittäminen ja suunnittelu sekä yhdenvertaisuuden edistäminen. Toimikunnalla voi olla muitakin maahanmuuttoon liittyviä tehtäviä.

40 § Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät: Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävästä ja tukevasta työvoimapaalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittautuneille maahanmuuttajille sekä muista sille tässä laissa osoitetuista tehtävistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

5. LUKU: Kuntaan osoittaminen

41 § Sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä: Kunta voi tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa sopimuksen 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Sopimus on monivuotinen ja sitä tarkistetaan vuosittain.

42 § Suunnitelma kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä: Tehtyään 41 §:ssä tarkoitettua sopimuksen kunta laatii yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa monivuotisen suunnitelman 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kuntaan osoitettavien henkilöiden kotoutumisen edistämisestä osana kotouttamisohjelmaa.

Suunnitelmassa otetaan huomioon 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden erityistarpeiden tunnistaminen sekä heidän tarvitsemiensa toimenpiteiden ja palvelujen järjestäminen kunnassa.

43 § Kuntaan osoittaminen: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osoittaa 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan, jonka kanssa 41 §:ssä tarkoitettu sopimus on tehty.

6. LUKU: Kustannusten korvaaminen

44 § Valtion korvaus kunnalle: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus korvaa kunnalle valtion talousarvion rajoissa tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Kustannukset korvataan laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan, eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/1994) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa.

Tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut 32 §:ssä tarkoitetun kunnan kotouttamisohjelman ja tehnyt 41 §:ssä tarkoitetun sopimuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Valtion korvauksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

45 § Laskennallinen korvaus kuntaan osoitetuista henkilöistä: Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä.

Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan 44 §:n 3 tai 4 momentissa säädetystä ajankohdasta lukien.

46 § Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta: Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle maksetusta 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kolmen vuoden ajalta.

47 § Korvaus paluumuuttoavustuksesta: Kunnalle korvataan 85 §:ssä tarkoitetun paluumuuton tukemisesta aiheutuneet kustannukset.

48 §: Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä: Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuille henkilöille järjestetystä tulkitsemisestä aiheutuneet kustannukset.

49 §: Korvaus erityiskustannuksista: Kunnalle korvataan 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden osalta:

- 1) ilman huoltajaa olevan alaikäisen sijoittamisesta 28 §:n mukaiseen perheryhmäkotiin tai muuhun asuinyksikköön sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuneet kustannukset siihen saakka kunnes nuori täyttää 21 vuotta;
- 2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuneet huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan;
- 3) erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset.

Korvaamisen edellytyksenä on lisäksi, että siitä on erikseen sovittu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan kesken.

Tässä pykälässä tarkoitettut kustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta.

50 § Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä: Kunnalle maksetaan laskennallista korvausta 9 §:n mukaisen alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista.

51 § Entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen: Kunnalle korvataan entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevan oleskeluluvan ulkomaalaislain 48 §:n tai 49 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella saaneen henkilön:

- 1) 19 §:n mukaisesta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesta toimeentulotuesta aiheutuneet kustannukset enintään kuuden kuukauden ajalta;
- 2) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta. Jos kunta järjestää henkilön toimeentulon sen vuoksi, että tämä ei maahanmuuttajana voi saada eläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta, kunnalle voidaan korvata tästä aiheutuvat kustannukset enintään viiden vuoden ajalta.

52 § Sodissa vapaaehtoisina palvelleista henkilöistä aiheutuvien kustannusten korvaaminen: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunta voivat sopia Suomen sodissa vuosina 1939–1945 vapaaehtoisina palvelleiden entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevien henkilöiden ja heidän aviopuolisoidensa terveydentilan tulotarkastuksesta, asumisesta, toimeentulon turvaamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Kustannukset korvataan koko siltä ajalta, jonka 1 momentissa tarkoitettut henkilöt asuvat Suomessa.

53 § Ihmiskaupan uhrille annetuista palveluista ja tukitoimista aiheutuvien kustannusten korvaaminen:



Kunnalle korvataan kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain 4 luvussa tarkoitettulle ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelusta, tulkitsemisesta, henkilön turvallisuuden takaamisesta sekä muusta uhriasemaan liittyvän erityistarpeen vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä ihmiskaupan uhrien auttamisesta huolehtivan vastaanotokeskuksen johtajan lausunto siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

54 § Korvauksen maksaminen: Kunnan on haettava tässä luvussa tarkoitettua korvausta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

YHDENVERTAISUUSLAKI 2004 /21

4 § Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Viranomaisten tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

Etnisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi viranomaisten tulee laatia suunnitelma (yhdenvertaisuussuunnitelma) siinä laajuudessa kuin kunkin viranomaisen toiminnan luonne sitä vaatii.

6 § Syrjinnän kielto

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansallisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjinnällä tarkoitetaan:

- 1) sitä, että jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltua tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (välitön syrjintä)
- 2) sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa jonkun erityisen epäedulliseen asemaan muihin vertailun kohteena oleviin nähden, paitsi jos säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (välillinen syrjintä)
- 3) henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri (häirintä)
- 4) ohjetta tai käskyä syrjiä

7 § Menettely, jota ei pidetä syrjintänä

- 1) yhdenvertaisuussuunnitelman mukaista menettelyä, jolla pyritään tämän lain tarkoituksen toteuttamiseen käytännössä
- 2) sellaista 6 § 1 momentissa tarkoitettuun syrjintäperusteeseen liittyvää erityistä kohtelua, jonka perusteena on työtehtävien laatuun ja niiden suorittamiseen liittyvä todellinen ja ratkaiseva vaatimus

Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallinen yhdenvertaisuuden saavuttaminen syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (positiivinen erityiskohtelu).

RIKOSLAKI



Syrjintä – rikoslaki 11 luku 9 §: Joka elinkeinotoiminnassa, ammatinharjoittamisessa, yleisöpalvelussa, virkatoiminnassa tai muussa julkisessa tehtävässä taikka julkista tilaisuutta tai yleistä kokousta järjestettäessä ilman hyväksyttävää syytä

- 1) ei palvele jotakuta yleisesti noudatettavilla ehdoilla
- 2) kieltäytyy päästämästä jotakuta tilaisuuteen tai kokoukseen tai poistaa hänet sieltä taikka
- 3) asettaa jonkun ilmeisen eriarvoiseen tai muita olennaisesti huonompaan asemaan rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen tai terveydentilan taikka uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan toiminnan perusteella, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava työsyrynnästä, syrjinnästä sakkoihin tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Työsyryntä – rikoslaki 47 luku 3§: Työnantaja tai tämän edustaja, joka työpaikasta ilmoittaessaan, työntekijää valitessaan tai työsuhteen aikana ilman painavaa syytä asettaa työnhakijan tai työntekijän epäedulliseen asemaan rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen tai terveydentilan taikka uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella, on tuomittava työsyrynnästä sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

LAKI SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAAN ASEMESTA JA OIKEUKSISTA 2000 / 812

3 § 1) Tässä laissa *asiakkaalla* tarkoitetaan sosiaalihuoltoa hakevaa tai käytävää henkilöä 2) *sosiaalihuollolla* tarkoitetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:ssä mainittuja sosiaalipalveluja, tukitoimia, toimeentulotukea, elatustukea, sosiaalista luottoa sekä mainittuihin palveluihin ja etuuksiin liittyviä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön tai perheen sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä.

4 § Asiakkaalla on oikeus saada laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä hänen äidinkielensä ja kulttuuritaustansa.

5 § Sosiaalihuollon henkilöstön on selvitettävä asiakkaalle hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset samoin kuin muut seikat, joilla on merkitystä hänen asiaansa. Selvitys on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön ja merkityksen. Jos sosiaalihuollon henkilöstö ei hallitse asiakkaan käyttämää kieltä taikka asiakas ei aisti- tai puhevian tai muun syyn vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta ja tulkin hankkimisesta.

Jos on kysymys asiasta, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, on tulkitsemisesta ja kääntämisestä huolehdittava siten kuin hallintolain (434/2003) 26 §:ssä säädetään.

LAKI POTILAAN ASEMESTA JA OIKEUKSISTA 1992/785

3 § Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Suomessa tilapäisesti oleskelevien henkilöiden oikeudesta hoitoon on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai valtioiden välillä vastavuoroisesti sovitaan.



Potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan. Potilaan äidinkieli, hänen yksilölliset tarpeensa ja kulttuurinsa on mahdollisuuksien mukaan otettava hänen hoidossaan ja kohtelussaan huomioon.

5 § Potilaalle on annettava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehtoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan. Selvitys on annettava siten, että potilas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei osaa potilaan käyttämää kieltä taikka potilas ei aistitai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisestä.

TULKKIKESKUKSET

Helsingin seudun asioimistulkkikeskus

Lehdokkitie 2 B

01300 VANTAA

Tulkkivälitys: (09) 839 20040 (arkisin klo 8 - 16)

Käännösvälitys: (09) 839 20020 (arkisin klo 9 - 15)

Asiakaskoulutus: (09) 839 20023

Päivystys: 050 350 6884 (arkisin klo 16 - 22, viikonloppuisin klo 9 - 22, ainoastaan akuuttitilanteissa)

Johtaja: Tatjana Andrejev, (09) 839 20013, tatjana.andrejev@vantaa.fi

Faksi: (09) 839 20019

S-posti: tulkkikeskus@vantaa.fi

Kotisivu: www.vantaa.fi/tulkkikeskus

Keski-Suomen tulkkikeskus

Puistokatu 2 C, 4. krs.

40100 JYVÄSKYLÄ

Tulkkivälitys: (014) 266 0118 (ma, ke, pe klo 8.15 - 15.45, to 10.00 - 15.45)

Käännöspalvelu: (014) 266 3436

Koulutus: (014) 266 3438

Johtaja: (014) 266 3438

Sihteeri: (014) 266 3440

Faksi: (014) 266 3435

S-posti: tulkkikeskus@jkl.fi

Kotisivu: www.jyvaskyla.fi/sote/tulkkikeskus/

Kotkan tulkkikeskus

Karhulantie 46

48600 KOTKA

Puh: (05) 234 4465 tai 040 564 5998

Faksi: (05) 234 5864

S-posti: tulkkikeskus@kotka.fi

Tulkkikoordinaattori Jussi Serengil: jussi.serengil@kotka.fi

Kotisivu: www.kotka.fi → Perhe ja sosiaalipalvelut → Maahanmuuttajat → Tulkkaus

Lahden seudun tulkkikeskus

Saimaankatu 64, 4. krs.

15101 LAHTI

PL 116

Neuvonta/vahtimestari: (03) 818 3277

Tulkinvälitys: (03) 818 3282

Käännösvälitys: (03) 818 3286

S-posti: etunimi.sukunimi@lahti.fi

Kotisivu: www.lahti.fi → Sosiaali- ja terveystyöpalvelut → Maahanmuuttajat → Tulkkauspalvelut



Pirkanmaan tulkkikeskus

Pohjolankatu 25 B

33500 TAMPERE

Tulkkivälitys: (03) 565 77314, (03) 565 77674 (ma - to klo 8 - 15.45, pe klo 8 - 15.15)

Käännökset: (03) 565 77200, (03) 565 77201 (arkisin klo 9 - 15)

Asiakaskoulutus: 050 550 4146

Johtaja: Seija Laalo-Ristilä, 050 550 4146, seija.laalo-ristila@tampere.fi

Faksi: (03) 565 75290

S-posti: tulkkikeskus@tampere.fi

Kotisivu: www.tampere.fi/tulkkikeskus

Pohjanmaan tulkkikeskus

Korsholmanpuistikko 6 - 8

65100 VAASA

Tulkkivälitys: (06) 325 2941 (ma - pe klo 8 - 16)

Käännökset: (06) 325 2944

Faksi: (06) 325 2946

Johtaja: 040 325 2950

Kotisivu: www.vaasa.fi/suomeksi/sosiaali_ja_terveys/Maahanmuuttajat_/Tulkkikeskus

Pohjois-Suomen tulkkipalvelu

Hallituskatu 13 - 17 D, 2. krs (väliaikainen osoite: Torikatu 10)

90015 OULUN KAUPUNKI

PL 60

Tulkinvälitys ja käännökset: (08) 558 41856 (arkisin klo 8.30 - 15.30)

Päivystys: 044 703 1860 (arkisin klo 16 - 22 ja viikonloppuisin klo 9 - 22, kiireelliset tapaukset)

Faksi: (08) 558 41872

S-posti: tulkkipalvelu@ouka.fi

Kotisivu: www.ouka.fi/tulkkipalvelu

Turun seudun tulkkikeskus

Rauhankatu 14 b C

20100 TURKU

Tulkkivälitys: (02) 262 6321

Käännöstilaukset: (02) 262 6325 tai kaannokset.tulkkikeskus@turku.fi

Koulutus: (02) 262 6322, johtaja.tulkkikeskus@turku.fi

Päivystys: 0500 788 703 (häätäpaukset)

Faksi: (02) 262 6577

Kotisivu: www.turku.fi → Sosiaalipalvelut → Turun seudun tulkkikeskus

Semantix Lingua Nordica Oy

Vuorikatu 20

00100 HELSINKI

Tulkkaukset: 010 346 7520 (24 h)

Käännökset: 010 346 7530

Koulutus (vaihde): 010 346 7500

S-posti: info@semantix.fi, tulkkipalvelu@semantix.fi

Kotisivu: www.semantix.fi

